

Warszawa, dnia 21.11.2005r.

RPO-515549-VII-6/05

Informacja
o czynnościach przeprowadzonych z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich w Zakładzie Karnym w Chełmie
(Wyciąg)

1. Wprowadzenie.

Działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich w dniu 10 -12 października 2005r. do Zakładu Karnego (dalej też Zakład) w Chełmie udali się pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich. Celem wizyty było sprawdzenie stopnia poszanowania praw osób pozbawionych wolności. Podczas pobytu w jednostce dokonano następujących czynności:

- wysłuchano informacji dyrektora Zakładu i jego zastępców o funkcjonowaniu jednostki i podstawowych problemach z tym związanych,
- obejrzano teren i pomieszczenia jednostki, w tym: kuchnię, sale widzeń, pomieszczenia ambulatorium, radiowęzła, bibliotekę, pola spacerowe, świetlice, znaczną część cel mieszkalnych oraz cele zabezpieczające,
- w oparciu o wcześniej przygotowany kwestionariusz przeprowadzono rozmowy w cztery oczy z 80 losowo dobranymi osadzonymi, pytając ~~każdorazowo o podstawowe kwestie związane z poszanowaniem przysługujących im praw,~~
- odebrano 10 skarg od osadzonych.

Dokonane w ten sposób ustalenia pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich przedstawili dyrekcji jednostki oraz wysłuchali uwag i wyjaśnień.

2. Warunki bytowe

W jednostce od kilku lat utrzymuje się przeludnienie. W dniu wizytacji stan osadzenia wynosił (113,3%), z tego powodu zlikwidowano w oddziałach cztery świetlice, które przeznaczono na cele mieszkalne.

Tak więc większość osadzonych przebywa w warunkach zapewniających zachowanie określonej w art. 110 Kodeksu karnego wykonawczego normy 3 m²

powierzchni celi na osobę. Problem przeludnienia jest jednak zauważany, o czym świadczyć może to, iż w prowadzonych z pracownikami Biura Rzecznika Praw Obywatelskich rozmowach osiemnastu osadzonych na 80 ankietowanych wskazało na ten problem.

W Zakładzie skanalizowane są wszystkie cele. Do cel w pawilonie III i IV doprowadzona jest zarówno zimna jak i ciepła woda. W celach pawilonu II i V natomiast doprowadzona jest jedynie woda zimna.

Kącki sanitarne w celach zabudowane są od podłogi do sufitu. Urządzenia sanitarne w celach są w dobrym stanie technicznym, wg uzyskanych informacji wszelkie awarie są usuwane na bieżąco. Stan czystości obejrzanych przez pracowników BRPO kącków sanitarnych nie budził większych zastrzeżeń.

W oknach cel pawilonów znajdują się blendy. Pomimo tego zapewniony jest właściwy dopływ światła dziennego i świeżego powietrza.

W celach mieszkalnych są gniazda wtykowe (jedno lub dwa), osadzeni mają zatem możliwość korzystania z urządzeń elektrycznych oraz własnego sprzętu rtv. Szczegółowe wyliczenie sprzętu i możliwości z niego korzystania, który może posiadać w celi osadzony znajduje się w § 13 zarządzenia wewnętrznego Nr 56/2004 Dyrektora ZK w Chełmie w sprawie ustalenia porządku wewnętrznego.

Zasadniczo stan sprzętu kwaterunkowego w celach nie budził zastrzeżeń wizytujących.

Skazani korzystają z ubrań skarbowych, wyłączając bieliznę i obuwie. Stan wydawanych ubrań oceniono jako dostateczny. Uszczegółowienie w tej materii znajduje się w § 12 zarządzenia wewnętrznego.

Spośród 80 osadzonych, z którymi przeprowadzono rozmowy, 56 (70%) oceniło warunki bytowe w celi jako dobre lub dość dobre, 18 (22,5%) – jako znośne. Jako raczej złe i złe oceniło warunki bytowe 5 (6,25). Jeden osadzony nie potrafił ocenić tego zagadnienia. Jak wskazano wyżej, najliczniej skarżono się na przeludnienie. Osadzeni zgłaszali również, iż otrzymują zbyt mało środków czyszczących (5), lub nie otrzymują wcale (5). Jednostkowe uwagi dotyczyły braku ciepłej wody w celach, bardzo słabego lub rażącego światła w celi, nieszczelności okien oraz braku szafek w liczbie odpowiedniej do liczby osób w celi.

Warunki mycia się i kąpieli 58 (72,5%) osadzonych oceniło jako dobre lub dość dobre, 8 (10%) – jako znośne, 10 (12,5%) – jako raczej złe i złe. Trzech osadzonych nie przedstawiło własnych ocen w tej materii.

Zasadniczym problemem podnoszonym w rozmowach była kwestia zbyt licznych grup kąpielowych (16 osób zgłaszało ten problem). Znaczna liczba osadzonych wskazywała także, iż czas wyznaczony na kąpiel jest zbyt krótki (13) i jest liczony nie od momentu wejścia pod prysznic, ale wcześniej. Odrębnym zagadnieniem jest, iż w ocenie wielu skazanych (10) kąpiel powinna być częściej niż tylko raz w tygodniu. Zgłaszano również uwagi odnośnie małej liczby stanowisk prysznicowych w łaźni oraz zagrzybienia jej pomieszczeń.

Organizację i warunki odbywania spaceru 60 (75%) osadzonych uznało za dobre lub raczej dobre, osiem osób (10%) oceniło je jako znośne, 7 (8,75%) uznało je za raczej złe i złe. Pięciu osadzonych nie miało zdania na ten temat.

Najczęściej zgłaszane uwagi dotyczyły małych rozmiarów pól spacerowych (6) oraz niewłaściwej nawierzchni trzech pól spacerowych. Osadzeni wskazywali, iż w powyższych polach spacerowych albo unosi się kurz w okresie upałów albo występuje błoto w okresie pogody deszczowej. Jako znaczny mankament osadzeni wskazywali brak ławeczek na polach spacerowych. Szczególnie osadzonym starszym wiekiem oraz ze schorzeniami narządu ruchu ich brak praktycznie uniemożliwia korzystanie ze spaceru. Pojedyncze uwagi dotyczyły konieczności wychodzenia na spacer w ubraniach skarbowych czy faktu spacerowania grup mieszanych.

3. Wyżywienie

Jak wynika z oglądu stanu technicznego jak i oświadczenia Dyrektora prowadzona przez jednostkę kuchnia wymaga remontu. Z uzyskanych informacji wynika, iż wkrótce nastąpi zmiana posadzki na nowe lastryko, zaś w listopadzie 2005r. wymienione zostaną kotły. Wydaje się, iż w pomieszczeniach kuchni właściwie pracują wyciągi, bowiem nie były widoczne ślady zagrzybienia na ścianach czy chociażby wilgoci. W dniu wizytacji w pomieszczeniach kuchni panowała czystość.

Kuchnia przygotowuje wyżywienie według norm żywieniowych: podstawowej, lekkostrawnej, cukrzycowej oraz bezwieprzowej. Wśród osadzonych objętych rozmowami 44 (55%) osoby oceniły wyżywienie jako dobre lub dość dobre. Jako znośne wyżywienie oceniło 19 (23,75%) osadzonych, natomiast zdania, iż wyżywienie jest złe lub raczej złe raczej było 15 (7%) osadzonych. Dwóch spośród ankietowanych nie umiało sformułować własnej oceny.

Wśród najczęściej zgłoszonych zastrzeżeń wskazywano, że wydawane osadzonym porcje żywnościowe są zbyt małe (10). Krytykowano również walory smakowe posiłków (8). Pojedyncze uwagi dotyczyły wydawania osadzonym czerstwego pieczywa, braku owoców i warzyw w diecie oraz wydawania zimnych obiadów.

Osadzeni posiadający środki finansowe mogą dokonywać zakupów w kantynie. Zakupy artykułów żywnościowych i wyrobów tytoniowych oraz przedmiotów dopuszczonych do sprzedaży realizowane są trzy razy w miesiącu w terminach pomiędzy: 5-10, 15-20, 25-30 dniem każdego miesiąca w punkcie sprzedaży na terenie zakładu. Podczas odwiedzin mogą dokonywać zakupów w kantynie także rodziny osadzonych. Ceny w kantynie ustalane są poprzez odniesienie do cen w okolicznych sklepach. Jak informował Dyrektor istnieje możliwość złożenia przez osadzonego indywidualnego zamówienia na zakup artykułu, którego nie ma w ciągłej sprzedaży.

Spośród 80 respondentów - 30 (37,5%) korzystało z możliwości dokonywania zakupów w drodze wypiski. Z tej liczby 28 (93,3%) osadzonych dobrze i dość dobrze oceniło zarówno zaopatrzenie, jak i organizację pracy kantyny. Jedna osoba oceniła możliwości dokonywania zakupów w kantynie jako znośne, także jedna oceniła warunki zakupu jako złe. Zgłaszane uwagi dotyczyły przede wszystkim wysokich cen w kantynie oraz małego wyboru produktów spośród dostępnego asortymentu. Pojedyncza uwaga dotyczyła braku możliwości złożenia przez osadzonego indywidualnego zamówienia. Uzupełnieniem wyżywienia, jakie zapewnia jednostka, są ponadto produkty otrzymywane przez osadzonych w paczkach. Spośród 80 ankietowanych 20 dotychczas paczek nie otrzymywało. Wśród pozostałych żadnych uwag co do możliwości otrzymywania paczek nie miało 53 (88,3%) respondentów. Zastrzeżenia zgłosiło natomiast siedmiu osadzonych (11,6%). Dotyczyły one zbyt rygorystycznego sprawdzania zawartości paczek, nie powiadamiania o odesłaniu paczki oraz kontrolowania paczek bez rękawic ochronnych.

4. Opieka medyczna

Podstawową opiekę medyczną sprawują nad osadzonymi pracownicy medyczni zatrudnieni w ambulatorium Zakładu. Lekarze podstawowej opieki zdrowotnej przyjmują osadzonych w godzinach 9⁰⁰-15⁰⁰, przyjęcia odbywają się od poniedziałku do czwartku zgodnie z porządkiem wewnętrznym. Każdego dnia są to osadzeni z innego oddziału lub pawilonu. W razie zaistnienia nagłych przypadków

osadzeni przyjmowani są przez lekarza poza ustalonym porządkiem. W nagłych przypadkach korzysta się z pomocy pogotowia ratunkowego.

Wg informacji uzyskanych od personelu medycznego niektóre badania laboratoryjne, konsultacje wykonuje się poza jednostką, niemniej jednak ze względu na szeroką gamę specjalistów lekarzy zatrudnionych w jednostce działania tego typu nie są nagminne.

Spośród osób objętych rozmowami dotychczas korzystało z opieki medycznej w Zakładzie 66 (82,5%) osadzonych. W tej grupie, 31 osób (46,9%) było zdania, że opieka medyczna jest dobra lub dość dobra, 9 (13,6%) osób uznało ją za znośną, 22 (33,3%) było zdania, iż jest raczej zła i zła. Czterech (6%) osadzonych nie miało zdania na temat opieki medycznej pomimo, iż z niej korzystali.

Wśród najczęściej zgłaszanych uwag (16) osadzeni wskazywali, iż na przyjęcie do lekarza ogólnego czeka się 2-3 tygodnie, jedna osoba twierdziła, iż nawet miesiąc. Trudności występują zdaniem osadzonych także w dostaniu się do lekarza specjalisty (10), m.in. okulisty, psychologa, dermatologa, psychiatry oraz stomatologa (5). Dwóch osadzonych informowało w rozmowie, iż do stomatologa nie zostało doprowadzonych pomimo bólu zęba. Pojedyncze uwagi dotyczyły faktu, iż lekarza często nie ma, przyjmuje pacjentów nieregularnie, nie leczy właściwie oraz faktu, iż chorzy przebywają w tych samych celach co zdrowi. Jeden z osadzonych skarżył się, iż lekarz nie wyraża zgody na przekazanie dla niego witamin z wolności, sam natomiast nie chce ich przepisać osadzonemu.

6. Traktowanie osadzonych

Na 80 osób z którymi rozmawiano, 67 (83,75%) pozytywnie oceniło traktowanie przez funkcjonariuszy Służby Więziennej, dziesięć (12,5%) uznało je za znośne. Jedna osoba (1,25%) była zdania, iż skazani są źle traktowani przez funkcjonariuszy SW (nie podała jednak na czym, to złe traktowanie polega). Dwóch rozmówców (2,5%) nie potrafiło ocenić postępowania funkcjonariuszy SW względem osadzonych. Pojedyncze zgłoszone uwagi dotyczyły długiego oczekiwania na oddziałowego po uruchomieniu instalacji przyzywowej oraz szykanowania osadzonego przez fakt, iż ten złożył w sądzie pozew przeciwko jednostce. Wśród pozytywnych opinii jeden osadzony wskazał, iż nie ma złościwości i prowokacji ze strony funkcjonariuszy.

Spośród objętych rozmowami osadzonych - 63 nie było karanych dyscyplinarnie. Zastrzeżeń dot. karania dyscyplinarnego nie miało 5 (29,4%)

ukaranych. Ta sama liczba osadzonych – 5 (29,4%) oceniło sytuację w tym zakresie jako znośną. Trzech ukaranych (17,6%) miało zastrzeżenia twierdząc, iż sytuacja w zakresie karania dyscyplinarnego jest zła. Czterech ukaranych (23,5%) nie umiały ocenić sposobu i zasadności ich ukarania. Osoby niezadowolone z prowadzonego postępowania dyscyplinarnego twierdziły, iż w prowadzonym postępowaniu nie są brane pod uwagę słowa skazanego, nie przeprowadza się konfrontacji, zaś „kwity karne” nie zawierają dokładnego opisu przekroczenia. Twierdzono również, iż czasami karanie następuje „po złości”, chociażby za pranie ubrań skarbowych, w sytuacji gdy osadzony nie może być doprowadzony do magazynu.

7. Oddział terapeutyczny

Oddział terapeutyczny funkcjonuje w Zakładzie od 1988 roku. Przeznaczony jest dla skazanych mężczyzn, recydywistów penitencjarnych, z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzeniem umysłowym. Oddział dysponuje dobrą bazą lokalową do prowadzenia zajęć z pacjentami: istnieją tu trzy sale terapii zajęciowej, po jednej sali do zajęć grupowych, ruchowych i rekreacyjnych oraz świetlica. W ramach terapii zajęciowej skazani kleją koperty na potrzeby jednostki, wykonują prace stolarskie oraz krawieckie, muzykują, wytwarzają prace rękodzielnicze z różnego rodzaju surowców: słomy, skóry, tkaniny, itp. Jako surowce do prac w ramach terapii zajęciowej pozyskiwane są głównie odpady poprodukcyjne z zakładów pracy, na zakup innych potrzebnych materiałów przewidziane są środki w wysokości 500 zł na kwartał.

Oprócz wskazanych wyżej form zajęć ze skazanymi w oddziale odbywają się zajęcia edukacyjne z zakresu profilaktyki zdrowotnej, zajęcia edukacyjne dla osób z problemem alkoholowym, treningi umiejętności interpersonalnych, trening zastępowania agresji, zajęcia relaksacyjne, funkcjonuje Dyskusyjny Klub Filmowy. Prowadzona jest współpraca m. in. z Klubem Abstynenta, kuratorami sądowymi, związkami wyznaniowymi i ośrodkiem pomocy społecznej – w zakresie przygotowania skazanych do życia po zwolnieniu i udzielania pomocy skazanym zwalnianym z zakładu.

8. Praca penitencjarna

Osadzeni, z którymi rozmawiano, w zdecydowanej większości pozytywnie wypowiadali się na temat pracy wychowawców. Za właściwe uznało kompetencje wychowawców 59 osób (73,7%), przeciwnego zdania było 6 osób (7,5%), 15 osób (18,7%) nie miało wyrobionego poglądu na ten temat. Jako osobę chętną do udzielania pomocy postrzegano wychowawcę 56 osadzonych (70%), 6 osób (7,5%)

ocenilo wychowawcę negatywnie w tym zakresie, 18 (22,5%) nie miało zdania na ten temat.

Generalnie wśród zastrzeżeń formułowanych wobec wychowawców podnoszono, iż nie ułatwiają oni próśb osadzonych oraz bywają trudni w kontaktach. Jak informowali osadzeni w pokoju wychowawcy oddziału III znajduje się umowna linia, której osadzonym w kontaktach z wychowawcą przekroczyć nie wolno.

W Zakładzie działa klub abstynenta pod nazwą „Prosta droga”. W ramach prowadzonej działalności profilaktycznej odbywają się regularnie spotkania tak zamknięte – tylko członkowie grupy, jak i otwarte – z rodzinami osadzonych. Ponadto odbywają się spotkania z członkami Stowarzyszenia Ośrodka Wspierania Rodziny w Chełmie oraz członkami Chełmskiego Stowarzyszenia Klubów Abstynenckich, mityngi, zajęcia terapeutyczne. W ocenie Dyrektora jednostki działający od 1993r. klub bardzo dobrze wypełnia powierzone zadania.

Z przeprowadzonych rozmów wynika, iż kilku osadzonych spotkało się z niewłaściwym wobec nich zachowaniem, tzw. grypsujących, którzy im ubliżali, wykorzystywali do sprzątania celi czy w inny sposób wykorzystywali. Osadzeni w większości nie zgłaszali wychowawcy powyższego problemu, ażeby dodatkowo nie zaognić konfliktu.

Działaniami związanymi z przygotowaniem do życia po zwolnieniu w trybie art. 164 kkw. objętych jest w ciągu roku ok. 20 skazanych.

9. Nauczanie i zatrudnienie

W Zakładzie od 1993r. nie funkcjonuje szkoła. Ewentualne kursy przeprowadzane są w ramach aktywizacji zawodowej skazanych przez Rejonowy Urząd Pracy w Chełmie. W ramach aktywizacji zawodowej organizowano także zajęcia Klubu Pracy dla skazanych.

Jak informował Dyrektor wzrost w zakresie zatrudnienia przewidywać można w zakresie zatrudnienia społecznego na zewnątrz, które cieszy się dużym zainteresowaniem. Prace wykonywane poza jednostką mają charakter remontowy i o pomoc w tym zakresie zgłaszają się szkoły czy przedszkola.

Wśród osób z którymi rozmawiano, znalazło się jedenaście osób pracujących nieodpłatnie oraz osiem zatrudnionych odpłatnie. Dwie z tych osób wskazywało na niskie zarobki (2,8 zł/h) przeciwnego zdania był jeden osadzony wskazując, iż zarobki są dobre. Poza tym w tym zakresie nie odebrano żadnych uwag.

10. Działalność kulturalno-oświatowa i sportowa

Zaznaczyć należy, iż w Zakładzie tym podobnie jak w innych w kraju przeludnienie powoduje likwidowanie kolejnych świetlic i adoptowanie ich na cele mieszkalne. Z uzyskanych informacji wynika, iż w odpowiedzi na taki stan rzeczy, wychowawcy zagospodarowali pomieszczenia socjalne w oddziałach i doraźnie tworzą w nich świetlice. Wyposażenie świetlic służyć ma prowadzonym tam zajęciom, wobec czego znajduje się tam stół do ping - ponga, telewizor, stoły, krzesła, gry stolikowe oraz prasa. Podczas zajęć świetlicowych organizowane są turnieje i konkursy.

Jak podaje Dyrektor ok. 3000 zł rocznie przeznaczane jest na zakup książek. Zakład pozyskuje także nowe pozycje z darów bądź bezpośrednio od wydawnictw. Wymiana książek odbywa się poprzez punkty biblioteczne, w których wymiana woluminów następuje kwartalnie.

Administracja zakładu prenumeruje w 2005r. 16 tytułów prasowych. Osadzeni mogą ponadto sami zaprenumerować prasę z posiadanych środków, co ma zresztą miejsce, bowiem w skali roku ok. 14 osadzonych prenumeruje prasę. Tytuły zamawiane przez jednostkę (po dwa dzienniki trafia codziennie do oddziałów mieszkalnych) służą zarówno osadzonym jak i funkcjonariuszom, którzy mają możliwość podnoszenia własnej świadomości prawnej. Wśród prenumerowanych gazet wskazać można m. in. Gazetę Prawną, Gazetę Wyborczą, Przegląd Sportowy, Super Express czy Newsweek.

W jednostce funkcjonuje radiowęzeł „Twój Głos”, który pełni rolę centrum kulturalno-oświatowego. Jego zadaniem jest transmisja i retransmisja programów radiowych i telewizyjnych o różnej tematyce m. in. edukacyjne, wychowawcze, literackie, muzyczne, rozrywkowe. Radiowęzeł emituje również audycje własne o różnej tematyce wg zatwierdzonego przez Dyrektora rocznego planu audycji własnych.

Możliwości korzystania z prasy i książek pozytywnie oceniło 51 (63,7%) ankietowanych, 13 (16,2%) uznało sytuację w tej mierze za znośną, 8 (10%) osób oceniło, iż sytuacja w tej zakresie jest raczej zła lub zła. Osiem osób (10%) nie miało zdania na ten temat. Wśród zasadniczych uwag w tej mierze usłyszeć można było, iż brak jest prasy (10) bądź jest jej mało albo jest dostarczana z opóźnieniem i nieregularnie. Wskazać trzeba jednak, iż cztery osoby były zdania, iż prasa jest na bieżąco. Głównym mankamentem w dostępie do książek natomiast jest zdaniem osadzonych (10) fakt, iż u wychowawcy – czyli w punkcie bibliotecznym - jest mały

wybór książek. Jednocześnie wskazywano, iż brak jest katalogu z którego można by było dokonać ich wyboru. Sześciu osadzonych podnosiło zarzut, iż księgozbiór udostępniony osadzonym jest przestarzały. W ocenie pracowników BRPO punkty biblioteczne należy uznać za rozwiązanie właściwie ze względu na charakter jednostki, niemniej jednak w naszej ocenie w każdym z tych punktów powinna być możliwość skorzystania z katalogu zawierającego wszystkie pozycje i zamówienie interesujących czytelnika książek.

W ocenie 57 (71,2%) osadzonych możliwości korzystania z zajęć kulturalno-oświatowych i sportowych są dobre lub dość dobre, 5 (6,2%) osób oceniło sytuację w tym zakresie jako znośną, 13(16,2%) uznało ją za raczej złą lub złą. Pozostali, tj. 5 osób (6,2%) nie miało zdania na ten temat.

Wśród zastrzeżeń co do zajęć sportowych i ko podnoszono, iż nie są w ogóle prowadzone bądź w bardzo małej liczbie (10). Osadzeni podnosili także, iż brak jest świetlicy (11) w związku z czym jakiegokolwiek zajęcia nie są prowadzone. Cztery osoby twierdziły, iż ciężko dostać się na siatkówkę w lecie czy do siłowni. Osadzeni wskazywali, iż w lecie odbywają się gry na powietrzu. Niepokojący wydaje się natomiast zarzut podniesiony przez jedną osobę, iż osoby odbywające karę pozbawienia wolności w systemie programowego oddziaływania są doprowadzane i mogą korzystać z zajęć sportowych w pierwszej kolejności. Jeżeli takie kryteria są rzeczywiście stosowane stwierdzić należy, iż brak jest uzasadnienia w świetle obowiązujących przepisów do jego stosowania, tym bardziej, iż nie w każdym oddziale funkcjonują świetlice oddziałowe.

11. Kontakty ze światem zewnętrznym

Dwudziestu czterech spośród ankietowanych osób (30%) miało uwagi co do prowadzenia korespondencji. Osadzeni Ci skarżyli się, że listy docierają z opóźnieniem, różnie wskazując okres opóźnienia. Podawano, iż okres ten waha się w przedziale od 1,5 tygodnia do 1,5 miesiąca. Jednocześnie informowano w rozmowach, iż korespondencja jest przetrzymywana przez wychowawców, którzy albo jej nie wysyłają niezwłocznie albo też nie wydają po otrzymaniu. Na taką sytuację wskazywano w oddziale V-1 jak i V-2. Pojedyncza skarga dotyczyła zaginięcia przesyłki w administracji.

Widzenia w jednostce realizowane są w we wtorki, czwartki i soboty w godzinach od 8.45 do 14.00. W dni ustawowo wolne od pracy widzenia nie są udzielane.

Widzenia w oddzielnym pomieszczeniu bez osoby dozorującej odbywają się od poniedziałku do soboty, wyłączając także dni ustawowo wolne od pracy w tych samych godzinach. W okresie od 1 maja do 30 września widzenia bez osoby dozorującej mogą odbywać się również na wolnym powietrzu.

W czasie widzeń skazani mogą korzystać z poczęstunku zakupionego przez rodzinę w kantynie. Nieskonsumowane artykuły spożywcze, a ponadto także zakupione w kantynie produkty skazany może zabrać do celi. Jedyne ograniczenie jakie wprowadzono to możliwość dokonywania zakupów na sumę nie większą niż 100 złotych.

Dwudziestu czterech (30%) spośród osadzonych, z którymi rozmawiano, nie utrzymywało kontaktów z rodziną poprzez widzenia. Osoby korzystające z widzeń w większości oceniły organizację i sposób przeprowadzania widzeń jako dobre lub dość dobre – takiego zdania były 33 osoby (58,9% ogółu korzystających z widzeń), jako znośne oceniło je 5 (8,9%) osób, piętnaście osób natomiast uznało je za raczej złe i złe (26,7%). Trzech osadzonych (5,3%) nie miało zdania na ten temat.

Wśród zastrzeżeń dotyczących widzeń podawano, iż bardzo długo osadzeni ale także ich rodziny (nawet do 3 godzin) muszą czekać na widzenie (15). Dodatkowym utrudnieniem jest także fakt, iż w sali widzeń brak jest toalety zarówno dla rodzin osadzonych jak i dla nich samych (5). Zasadniczo informowano także, iż na sali widzeń jest ciasno, wobec czego panuje tłok (11), oraz że brak jest wyodrębnionych stolików przez co jest duży gwar.

Jak wynika z obserwacji, osadzeni z widzeń uczynili sposób na dokonywanie zakupów, dlatego też skarżą się na długie kolejki do kantyny podczas widzeń oraz na fakt, iż większość tego czasu spędzają właśnie w kolejce.

Skazani przebywający w jednostce mogą korzystać z samoinkasujących aparatów telefonicznych na karty chipowe w każdym oddziale wg planów ustalonych dla poszczególnych oddziałów. Rozmowy telefoniczne realizowane są w godz. 9.00 – 12.00 oraz w godz. 13.00 – 17.00. W trakcie prowadzonych ze skazanymi rozmów, nie odebrano uwag dotyczących tego zagadnienia.

12. Posługi religijne

Opiekę duszpasterską dla osadzonych sprawują ksiądz katolicki oraz prawosławny. Oprócz wymienionych w jednostce spotkania religijne i nauczanie prowadzą Kościół Greko-Katolicki, Kościół Zielonoświątkowy, Kościół Polsko-

Katolicki, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego oraz Związek Wyznania Świadków Jehowy.

Nabożeństwa chrześcijan katolików odbywają się w każdą środę i niedzielę, uczestniczy w niej ok. 30 - 40 osób.

Zdecydowana większość osadzonych, z którymi rozmawiano, nie miała zastrzeżeń co do możliwości korzystania z posług religijnych. Jedna osoba twierdziła, że pomimo zapisania na Mszę św. została na nią doprowadzona dopiero po 1 miesiącu inna, iż po 3 tygodniach. Wśród zgłoszonych uwag pojawiły się także pojedyncze zarzuty, iż coraz rzadziej można się dostać na Mszę św. oraz, że podczas nabożeństwa grypsujący rozmawiają i załatwiają swoje prywatne sprawy.

13. Uwagi końcowe i wnioski

Formując określone wnioski na temat funkcjonowania Zakładu Karnego w Chełmie i stanu poszanowania praw osób w niej osadzonych, stwierdzić należy, iż generalnie prawa osadzonych są przestrzegane.

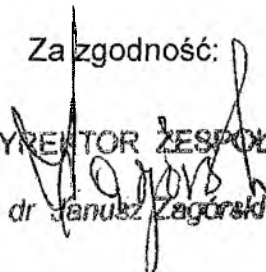
Biorąc jednak pod uwagę ustalenia poczynione przez pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich oraz problemy zgłoszone przez osadzonych w trakcie rozmów w cztery oczy, za wskazane uznać należy:

- przeprowadzenie pilnie remontu generalnego pawilonu II oraz kuchni i sali widzeń; modernizując salę widzeń należy uwzględnić utworzenie w tym pomieszczeniu toalety zarówno dla osadzonych jak i osób odwiedzających;
- przeprowadzenie remontu łaźni w pawilonie II (wniosek sformułowany w poprzednim sprawozdaniu RPO z dn. 10.03.1998r. - RPO/265287/98/VII/13);
- rozważenie możliwości udostępnienia nowej łaźni w pawilonie IV dla potrzeb tego pawilonu (dotychczas nie używana przez skazanych, przeznaczona dla osadzonych niepełnosprawnych);
- skrupulatne przestrzeganie czasu kąpieli i nie skracanie go oraz udostępnianie łaźni odpowiedniej liczbie osadzonych;
- podjęcie działań mających na celu ograniczenie czasu oczekiwania na przyjęcie przez lekarza ogólnego;
- rozważenie możliwości udzielania widzeń w dodatkowe dni w tygodniu w celu ograniczenia zbyt długiego czasu oczekiwania rodzin na widzenie;
- wyeliminowanie opisanych w niniejszej informacji przypadków nieprawidłowego postępowania z korespondencją osadzonych;

- rozważenie możliwości poszerzenia oferty zajęć kulturalno-oświatowych oraz sportowych;
- wyeliminowanie praktyki ograniczania dostępu do zajęć sportowych czy ko dla skazanych odbywających karę w systemie zwykłym;
- przeanalizowanie sytuacji w zakresie dystrybucji środków czystości w związku ze skargami osadzonych na brak tych środków;
- wyposażenie pól spacerowych w ławeczki oraz poprawienie stanu nawierzchni pól spacerowych przy pawilonie IV;
- stworzenie katalogu dostępnych woluminów i udostępnienie go w każdym punkcie bibliotecznym.

Za zgodność:

DYREKTOR ZESPOŁU


dr Janusz Zagórski